

TUSSEN HAMER EN AAMBEELD

TEKST: MARIE MASUREEL - FOTOGRAFIE: CLAUDE SMEKENS

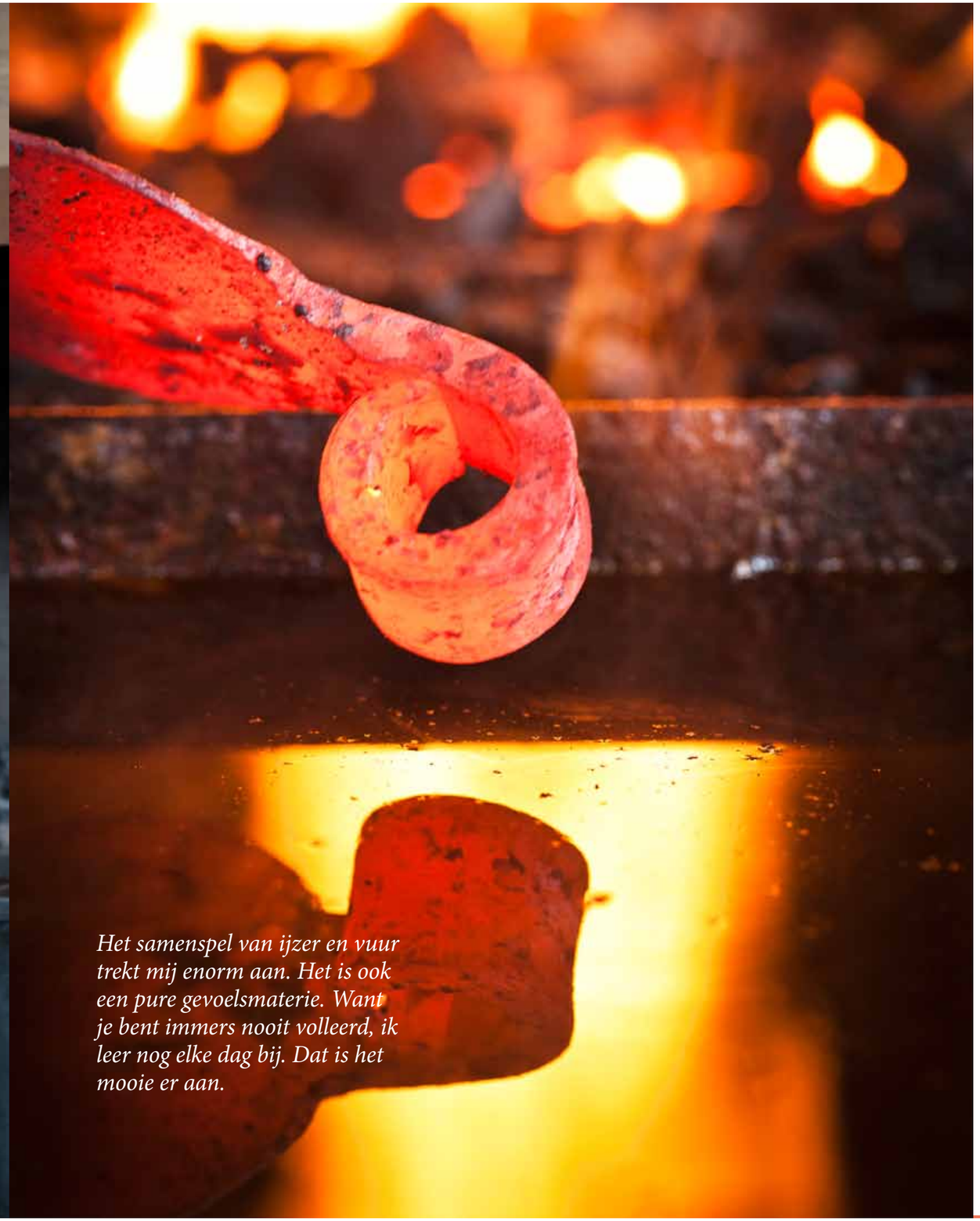
Oranjerood gloeiend heet ijzer, het beenharde gekling van metaal op metaal in een ritmische cadans vult de ruimte. Dries Heijlen werkt zich in het zweet in zijn smidse. De ambachtsman vertelt met even veel vuur over zijn passie als het kolenvuur in de haard, dat nog aangewakkerd wordt door een gigantische blaasbalg.

De Nieuwe Smid in Berlaar bij Lier is de laatste ambachtelijke smederij voor commercieel gebruik in België. Een unicum dus. De smidse startte in 1930 als een landbouwsmederij. Hier werden ploegen en paardenbeslagen vervaardigd. De oude smid stopte ermee, waarop de zaak zeventien jaar lang leeg stond. Dries besloot een goeie zeven jaar geleden om de smidse volledig te restaureren en de zaak opnieuw op te starten.
“Het had hier 17 jaar stilgelegen, maar alles zag er nog precies uit zoals het was. De oude smid, die intussen al gestorven was en waarvan verteld wordt dat hij enorm grote voeten had, was een echte verzamelaar. Een aantal dingen heb ik aan het heemkundig museum geschonken, maar ik heb hier ook zes grote containers met afval gevuld.”

SAMENSPEL VAN IJZER EN VUUR

Dries is al van kindsbeen af in de ban van de stiel. “Ik was altijd al geobsedeerd door paarden en hoefsmeden. Het samenspel van ijzer en vuur trekt mij enorm aan. Het is ook een pure gevoelsmaterie. Want je bent immers nooit volleerd, ik leer nog elke dag bij. Dat is het mooie er aan. Geen enkele opdracht is dezelfde, want hoefsmid ben ik niet meer, ik doe tegenwoordig enkel siersmederij. Ik maak nu trapleuningen, serres, poorten, hekwerk en heel veel terrasoverkappingen.”

Het samenspel van ijzer en vuur trekt mij enorm aan. Het is ook een pure gevoelsmaterie. Want je bent immers nooit volleerd, ik leer nog elke dag bij. Dat is het mooie er aan.

KLEURKRIJT

Bij De Nieuwe Smid werkt Dries met vijf mensen. “Ik ga eerst bij de klanten langs om te zien hoe we het werk het beste aanpakken. Bij een trapleuning is het bijvoorbeeld belangrijk om de looplijn te bepalen. Dat kan zowel aan de kant van de muur als aan de andere kant zijn, het hangt er echt van af. Ik zeg altijd ‘een blinde moet zonder problemen omhoog kunnen gaan.’

Wij werken volledig met de hand, zelfs de tekenaar doet alles op de tekentafel en niet met de computer. Eens de schetsen klaar zijn en het concept goedgekeurd is door de bouwheer, tekenen we de vorm gewoon uit met kleurkrijt op de betonnen vloer en beginnen we te smeden.”

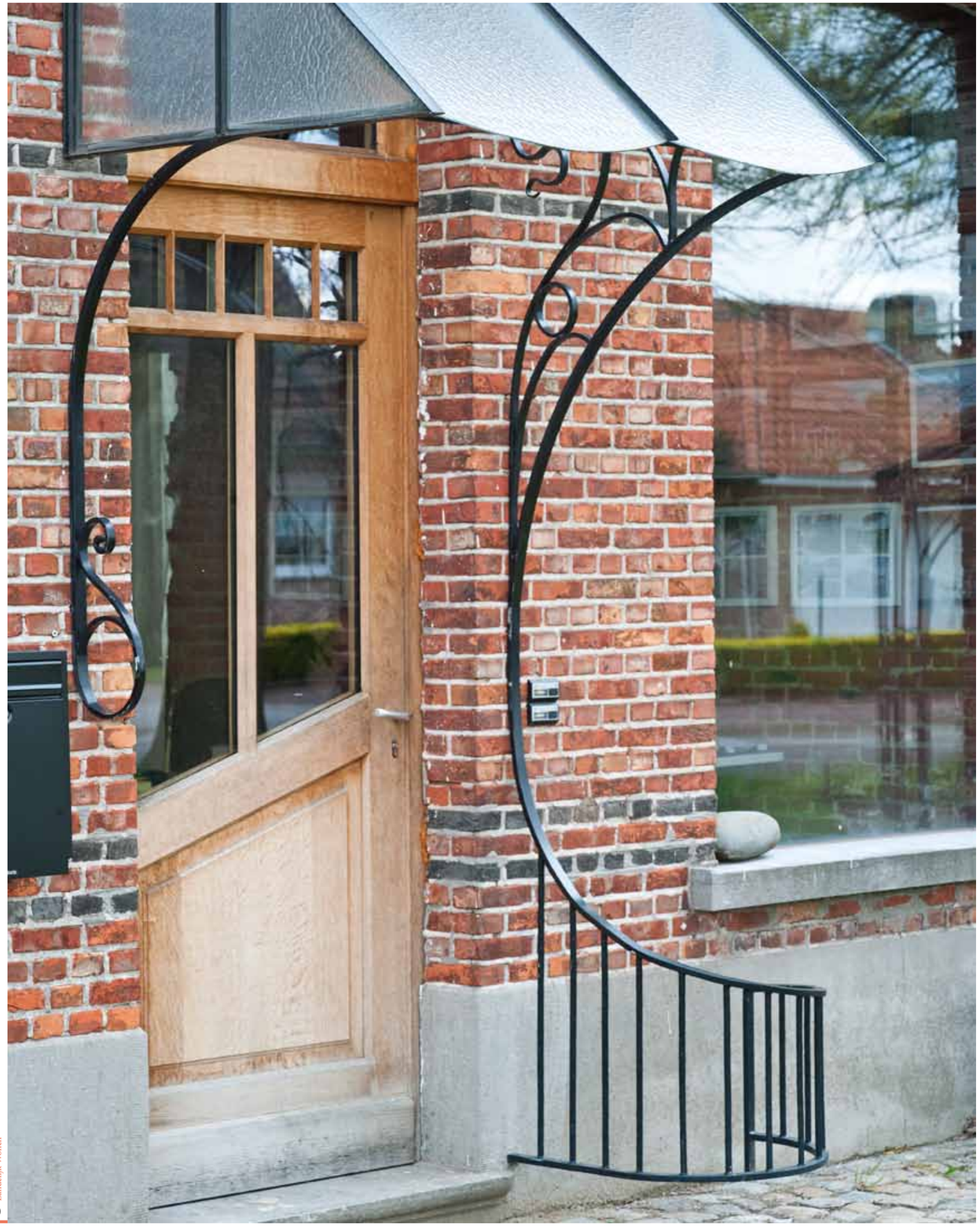
GULDEN SNEDE

Ijzer smeden vereist zowel techniek als een esthetisch oog. “Alles is maatwerk. Ik heb misschien al zestig of zeventig poorten gemaakt, maar nog nooit exact dezelfde.
Dat is net het uitdagende aan de job. We werken volgens de gulden snede, dat betekent dat alles in harmonie moet zijn. We houden dus bij een terrasoverkapping altijd rekening met de grootte van het huis, zodat alles mooi in verhouding is.”

“Wij werken volledig met de hand, zelfs de tekenaar doet alles op de tekentafel en niet met de computer”

Royal

Ijzer smeden vereist zowel techniek als een esthetisch oog. "Alles is maatwerk. Ik heb misschien al zestig of zeventig poorten gemaakt, maar nog nooit exact dezelfde"

BRUUT EN TEGELIJK ELEGANT

Naast grote smeedwerken maakt Dries ook tal van kleine zaken. De smidse ligt bezaaid met scharnieren, deurkrukken, luikhaken, blaadjes, roosjes,... waaruit het paradoxale van de stiel blijkt. "Enerzijds is er brute kracht vereist," vertelt Dries, terwijl hij zijn spieren toont, het resultaat van vele duizenden hamerslagen, "en anderzijds moet het resultaat altijd weer elegant en verfijnd zijn. Ik probeer dan ook altijd te streven naar een sierlijk detail, zoals een mooie krul of een speels eikenblad. Daarmee maak ik het verschil met anderen, die enkel losse elementen die machinaal vervaardigd zijn aan elkaar smeden. Bij mij zie je de hamerslagen, geen enkele punt van een poort is identiek aan de andere. Wanneer klanten komen voor de afwerking van hun poort, dan kiezen ze niet uit een grote catalogus. Ik smeed gewoon enkele punten voor hen en dan zeggen ze ter plaatse maar dewelke ze de mooiste vinden." Meer custom made zal een mens niet gauw vinden.

NEUS EN HOORN

Het aambeeld is onontbeerlijk als werkinstrument. Dries heeft er een paar, ze wegen tussen de 250 en 280 kilogram en wie goed kijkt ziet dat er verschillende facetten aan een aambeeld zijn. De ene kant is afgerond, dat is de hoorn. De andere kant is de neus, die is vlak. Verder zit er een

vierkant en een rond gat in en uitstekende randen. “Ik gebruik alle kanten van het aambeeld. Naargelang de vorm die ik het ijzer wil geven: rond, scherp of vlak, gebruik ik een ander stuk van het aambeeld.” Het ijzer komt bij Dries binnen aan een lengte van 6m15. Hiervan vertrekt hij om er kortere stukken van te maken. “Ik smeed ook mijn eigen werktuigen, zoals mijn loodlepel. En ik maak ook werktuigen in opdracht. Zo maak ik geregeld koevoeten op maat en ik smeedde voor Eandis ook kleine haken om de putten gemakkelijk te openen. Om het even wat de klant wil, ik maak het gewoon.”

UITSTERVEND RAS

De grote investeringen die met de stiel gepaard gaan zorgen ervoor dat er minder en minder jongeren kiezen voor het vak van smid. “Wij zijn een uitstervend ras. Nochtans is het echt een prachtig beroep. Mensen komen bij mij omdat ze iets persoonlijks willen, met karakter. Iets wat niet door een machine gemaakt is maar door een vakman die weet hoe ze leven en wat ze willen. Ambachtswerk zorgt voor eigenheid en authenticiteit in het afgewerkte product. Ik steek er veel tijd in maar ik doe het enorm graag. Je moet zien dat er aan gewerkt is. Ik zeg daarom altijd “Ik veeg het zweet er op ‘t einde af”, lacht hij.

INFO:
DE NIEUWE SMID
Aarschotsebaan 316, 2590 Berlaar
Tel: +32 (0)473 45 20 73 of +32 (0)15 633 379
info@denieuwesmid.be, www.denieuwesmid.be